نظرمحمد مطمئن ۲۰۱۷/۰۴/۰۲

په کابل او مزار کې څه روان دي

چارواکي لا هم د فيل په غوږ کې ويده دي، ګډوډي دومره زياته شوې، چې د کابل هر ټکسي چلونکي سره کښينئ، د امنيت ، فساد او په هيواد کې د پرديو د لاسوهنې خبرې درته کوي.
په هر دوکان ، خوړنځی او مارکيټ کې چې خلک وګورئ، د امنيت ، فساد، اختلاس او د پرديو لخوا پر مهمو چوکيو د ټاکل شوو بهرني تابعيت لرونکي افغانانو په اړه بحث کوي.
داخبره هم کيږي چې د دولت مشر غني، اجرائيه مشر عبدالله عبدالله او د کابينې د ګڼو وزيرانو کورنۍ په بهر هيوادونو کې ژوند کوي، په جګړه کې د غريبو افغانانو زامن وژل کيږي.
ځينې مهمې ننګونکي او پيښي دي، غواړم يو په يوه ورته اشاره وکړم:

۱ - د ډيورنډ اړوند خرګندونې او اغزن تار

په دې وروستيو وختونو کې د پاکستان پوځي چارواکو وويل چې دوی د ډيورنډ ليکي په ځينو سيمو کې د اغزن تار نصب کول پيل کړي، او په دې سره غواړي چې افغانستان ته د دوی په اصطلاح د ترهګرو د اوښتلو مخه ونيسي.
دا ډول د ننګرهار او کنړ ولايتونو د ډيورنډ ليکې ته نږدې سيمو کې د پاکستاني پوځيانو لخوا نږدې هره ورځ راکټونه را ويشتل کيږي، او د يادو ولايتو ځينو قومي مشرانو وويل چې پاکستاني پوځيان د ډيورنډ ليکې د افغانستان لورته په لس هاوو کيلو متر را ننوتي او زموږ خاوره يې نيولې ده.
د افغان حکومت لخوا غبرګون سوړ او ناهيلي کوونکی وو، له دې هاخوا د پاکستان د ولسي جرګې غړي او سياستوال شاه جي ګل افريدي وويل چې د افغان حکومت اجرائيه مشر عبدالله عبدالله منلي چې دوی د ډيورنډ فرضي کرښه په رسميت پيژني.
له دې وروسته د افغانستان د ولسي جرګې غړي عبداللطيف پدرام وويل چې دی او ګوند يې غواړي ډيورنډ فرضي کرښه په رسميت وپيژندل شي.
پر ډيورنډ کرښه د پاکستان لخوا راکټي بريدونه، د اغزن تار درول او د افغان چارواکو څرګندونې د افغان ولس لخوا په پراخه کچه وغندل شوې.
ښکاري چې ګډ حکومت پر ډيورنډ کرښه معاملې ته چمتو شوی، د امريکا، بريتانيا او پاکستان ګډې اجنډا او پلان د عملي کيدو لپاره کار کوي.

۲ - په مزار ښار کې د دولت مشر غني لخوا عطاء محمد نور ته درناوی:

د ۱۳۹۵ تعليمي کال د پيل مراسم دولت مشر غني په اماني ليسه کې درلودل، او هلته يې د ليسې استادانو ته وويل چې زه مشروط شوی يم، ماته وخت راکړئ، په تير يوه کال کې ډاده نه وو چې د مشروط کيدو څخه به کامياب شي، له همدی امله يې دا ځل د تعليمي کال د پيل مراسم د اصلي نيتي څخه يوه ورځ وروسته په مزار شريف کې بهانه او د عطاء محمد نور درناوي او سياسي معاملي هوکړي لپاره مزار ښار ته ورغی.
د مراسمو په وخت کې دولت مشر غني د هندوانو او بوداپانو په ډول، په تالار کې ناستو افغانانو او عطاء محمد نور ته درناوی (رکوع) وکړ، چې د افغان ولس له سخت غبرګون سره مخ شو، دا ډول د افغان کلتور مخالف درناوی، او له عطاء محمد نور سره د ډاکټر غني سياسي معامله په پراخه کچه وغندل شوه.
ويل کيږي چې يو ډول عطاء محمد نور تر اقتصادي فشار لاندې نيول شوی وو، دهغه د شرکتونو د جوازونو نوي کيدل ځنډول شوي وو، او د دولت مشر په غوښتنه يې پانګه د دوبۍ په بانکونو کې د لنډ مهال لپاره کنګل شوې وه، عطاء محمد نور مجبوره وو چې د دولت مشر سره سياسي معاملې ته زړه ښه کړي.
ځينې سياستوال بيا انديښنه لري چې کيدای شي د شمال ټولوالي همدا تکلاره وي، چې يو ځل مارشال فهيم رامخکې شو، د دفاع وزير او بيا وروسته د پخواني ولسمشر کرزي لومړی مرستيال وو، خپلو خلکو او ډلې ته يې ډير زيات

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خير و لولئ

امتيازات ورکړل او کار یې ورته وکړ، له هغه وروسته د دې ډلې څخه احمدضیاء مسعود او یونس قانوني را مخکې شو، احمد ضیاء مسعود د پخوانی ولسمشر لومړی مرستیال او قانوني د ولسي جرګې مشر وو، خپلو خلکو او ډلې ته یې امتیازي کار وکړ.
کله چې د کرزي دوره ختمیدونکي وه، بیا همدې ډلې ډاکټر عبدالله عبدالله را مخکې کړ، او هغه هم د خپل وس مطابق یادې ډلې او خپلو خلکو ته امتیازات وغوښتل او کار یې ورته وکړ، اوس چې د عبدالله وخت په پوره کیدو دی، ځینې سیاستوال فکر کوي، چې ځای عطاء محمد نور ته پریږدي، تر څو یادې ډلې او خلکو ته کار وکړي.

۳ - د ولسي جرګې لخوا د امنیتي ادارو مشرانو ته د باور رایه:

په کابل کې د سردار محمد داوود خان پر نظامي روغتون باندې برید چې کلک امنیتي تدابیر پکې نیول شوي، پرته له مکتوب څخه د دفاع وزارت کارکوونکو ته هم د ننوتلو اجازه نه ورکول کیږي، هلته د وسلوالو ننوتلو او برید کولو اندیښنې او پوښتنې راپورته کړي.
د ولسي جرګې غړو په اکثریت د رایو سره پریکړه وکړه چې د دفاع وزیر، د کورنیو چارو وزیر او د ملي امنیت مشر د یادې پیښې د سپیناوي لپاره استیضاح کړي.
دولت مشر غني د ولسي جرګې غړو ته په ارګ کې د ناستې پر مهال ګوت څنډنه وکړه، که د یادو امنیتي ادارو مشران بې واکه کړي، ولسي جرګه به غیرقانوني او منحل اعلان کړي، د دولت مشر غني او ولسي جرګې د لومړي مرستیال ډاکټر همایون ترمنځ خبره لفظي شخړې ته رسیدلې وه.
له سیاسي پټې معاملې وروسته ولسي جرګې یادو دریو مهمو امنیتي چارواکو ته بیاځل د باور رایه ورکړه، چې د ولسي جرګې دغه ډول کړنه او ډاریدنه د افغان ولس او په خانګړې ډول د ځوانانو لخوا سخته وغندل شوه.
په ورته وخت کې د هلمند د سنګین ولسوالي سقوط د طالبانو په لاس پر افغان حکومت نیوکې هغه وخت لا زیاتې کړي، چې د ناټو الوتکو د یادې ولسوالی اړوند تولې ودانی د بمبارد په وسیله ونړولي، او داسي یو عمل چې فکر کیږي، بیا ځل یې افغان حکومت له بیرته نیولو څخه نهیلی شوی.

۴ - په انځوریزو رسنیو کې نیمه بربنډې نجوني او سریالونه:

د نوي کال په پلمه په کورنیو او دولتي ټلویزون کې سندرغاړي میرمني د افغان دود پر خلاف په داسي جامو کې لیدل شوي چې د خلکو غوسه یې راپارولې ده، دا ځل ویل کیږي تر پخوا سندرغاړي ډیرې په نیمه بربنډو جامو کې په ټلویزونو کې لیدل شوي دي. په دې کتار کې ویل کیږي چې خورشید او یو ټلویزون تر نورو مخکې وو.
دا ډول د کابل ښار په دریو مهمو او له ګڼې ګوڼې ډکو ځایونو کې د اشتهار په ډول د نیمه بربنډې میرمن انځورونه ځوړند شوي وو.
امنیت شورا د علماوو یوه ډله خپل دفتر ته غوښتې وه، او له هغوی څخه یې د مرستي غوښتنه کړې وه، تر څو د جمعې په خطبو او خپلو نورو ویناوو کې د افغان حکومت څخه ملاتړ اعلان او له خلکو هم وغواړي چې د حکومت ملاتړ وکړي.
د علماوو د ډلې ځینو کسانو د امنیت شورا مشرانو ته ویلي وو، چې کله په ټلویزونو کې نیمه بربنډې میرمنې لیدل کیږي، فحشا ته پیغلې او ځوانان تشویق کیږي، د کابل ښار په ګڼه ګونه ځایونو کې د میرمنو نیمه بربنډ انځورونه ځوړند وي، موږ به افغان ولس ته په کومه خوله د افغان حکومت سره د ملاتړ خبره وکړو، اصلاً افغان حکومت په لوی لاس خلک خپل مخالفت ته هڅوي، په دغسي یو حالت کې ستاسي لخوا د علماوو د مرستي غوښتنه ناسمه ده، نه خو موږ علماء ستاسي ملاتړ کولای شو او نه هم ولس ته ویلای شو، د ولسمشریزو ټاکنو پر مهال مو د دولت مشر غني ملاتړ وکړ، هغه مو مسلمان کړ، او له خلکو مو دهغه ملاتړ وغوښت، هغه ژمنه کړې وه چې د ارګ او مسجد ترمنځ به واټن کم کړي، مګر په لوی لاس دغه واټن لا زیات شو.

۵ - د حزب اسلامي سره د سولې مذاکراتو پڅوالی

تر ډیره په افغان دولت نیوکه کیږي چې له حزب اسلامي سره د سولې د هوکړې په عملي کولو کې پڅ دی، او هغه ژمنې چې کړې یې دي، اوس ورڅخه ځان وباسي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په خیر و لولئ

حزب اسلامي غواړي چې د دوی د بندیانو ډله له بند څخه خلاص شي، د پېښور له شمشتو کیمپ څخه راتلونکو افغان مهاجرو ته استوګن ځایونه غواړي، دا ډول کابل ښار ته د ښاغلي حکمتیار د راتګ لپاره دولتي شاندار مراسم غواړي.
حزب اسلامي غوښتل چې د ۲۰۱۵ کال د اکتوبر پر اوومه نیټه په کابل کې لویه غونډه جوړه کړي، افغان حکومت یې مصارف ونه منل، او هغه غونډه لغوه اعلان شوه، حزب اسلامي تر ۴۰۰ د زیاتو بندیانو خوشې کیدل غوښتي، افغان حکومت ورته ویلي چې له څېړنو وروسته ورته معلومه شوې چې حکومت ته په ورسپارل شوو لسټونو کې یوازې ۶ تنه د حزب اسلامي غړي، او په ټوله کې ۶۰ تنه داسې دي چې کورنۍ یې له حزب اسلامي سره اړیکې لري، نور پاتې کسان د حزب اسلامي غړي نه دي، بیا هم افغان حکومت ژمنه کړې چې د حزب اسلامي نږدې۴۰۰ کسان به ورته خوشې کوي.
افغان حکومت هغه وخت د حزب اسلامي سره د هوکړې له ژمنې لا زیات په شا شو، چې کله جمعه خان همدرد او د ښاغلي حکمتیار زوی د دولت مشر د لومړي مرستیال عبدالرشید دوستم سره لیدنه وکړه.
اوسمهال چې د د دولت مشر او لومړي مرستیال تر منځ شخړې رواني دي، په دغسې یو حالت کې د دوستم سره د حزب اسلامي د کسانو لیدنې ډاکټر غني به غوسه کړې او یا هم لږ تر لږه اندیښمن کړی وي.
او کله چې د دولت مشر او عطاء محمد نور تر منځ د نوي ایتلاف خبره وشوه، داسې ښکاري چې د حزب اسلامي سره د سولې پر هوکړه لیک به یې تاثیر کړی وي، دولت به اوس د یادې هوکړې عملي کولو ته د پخوا په ډول لیوالتیا ونه لري.
که د حزب اسلامي او افغان دولت تر منځ د سولې هوکړه له ستونزو سره مخ کیږي، کابل ته د ښاغلي حکمتیار په راتګ کې ستونزې جوړیږي، دا به د سولې په اوسنیو او راتلونکو پروسو ناوړه اغیز ولري.

۶ - د ماسکو غونډه:

په ماسکو کې د افغان سولې اړوند دوه غونډې شوې، یوه د ۲۰۱۶ کال په ډسمبر کې او بله هم د ۲۰۱۷ کال په فبرورۍ کې وشوه، په لومړۍ غونډه کې ماسکو، چین او پاکستان ګډون درلود، په دوېمه غونډه کې ماسکو، چین، پاکستان، هند، ایران او افغانستان ګډون درلود.
کیدای شي د اپریل پر ۱۴مه نیټه په ماسکو کې د افغان سولې اړوند دریمه غونډه هم وشي، ۱۲ هیوادونو ته د ګډون بلنه ورکول شوې، امریکا بلنه رد کړې، افغان حکومت خپل دریځ نه دی روښانه کړی، ویل کیږي چې ممکن طالبانو ته هم دا ځل د ګډون بلنه ورکول شي.
ماسکو، چین، ایران او پاکستان لګیا دي چې سمبیزه اجماع رامنځته کړي، هند له دې کبله څنډې ته دی، چې له چین او پاکستان سره ستونزې لري، که هند هم په یاده اجماع کې ورګډ شي، د امریکا لپاره به راتلونکې کې په اقتصادي او نظامي برخو کې ننګوني راپيداکولای شي.
پاکستان په دې برخه کې غواړي چې امریکا ته وښیي که د پاکستان غوښتنې او د پاکستان لپاره په سیمه کې نفوذ او امتیاز ونه مني، له روسانو سره به ملګرتیا پیل کړی، او پاکستان دا هڅه هم کوي چې د ماسکو او عربي نړۍ ترمنځ سیاسي اړیکې جوړې کړي.
که امریکا د ماسکو په غونډه کې ګډون ونه کړي، دا به پر امریکا د افغان ولس باور د سولې په برخه کې لا زیانمن کړي، داسې ښکاري چې امریکا په افغانستان کې د جګړې اوږدیدو ته لمن وهي، او غواړي چې دلته په سیمه کې جګړه روانه وساتي، تر څو چین او ماسکو د افغانستان له خاورې تهدید او په افغانستان کې خپلو نظامي اډو ته بهانه له ځان سره ولري.

۷ – په حکومت کې دننه اختلافات:

د حکومت د ننه اختلافات هم له چا څخه پټ نه دي، د دولت مشر او دهغه د لومړي مرستیال ترمنځ اختلافات او ناندرۍ، د دولت مشر او اجرائیه مشر ترمنځ ناندرۍ او ګیلې، د دولت مشر او ولسي جرګې ترمنځ لفظي شخړې او ستونزې.
د امنیت شورا او شمال ټلوالي ترمنځ ستونزې، په دفاع وزارت کې د پښتون، تاجک او ازبک قومونو ترمنځ قومي تعصب او د رتبو ورکولو په سر ناندرۍ او پراخ مالي فساد.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

په ټوله کې هغوی چې د ډاکټر نجیب الله په وخت کې یې په کابل کې دندي تر سره کړي، د نن ورځې حالت کټ مټ د ډاکټر نجیب الله د حکومت د مهال سره ورته بولي.

۸ - په واک کې د پخوانیو چپیانو زیاتوالی:

ډیری پخواني مجاهدین او افغان وګړي فکر کوي چې واک په لوی لاس پخوانیو چپیانو ته سپارل شوی، د دولت مهمي چوکی هغوی ته ورکول شوي او د پریکړو پر مهال د پخوانیو چپیانو نظر وروستی ګڼل کیږي.
پخواني چپیان هڅه لري چې خپل د پخواني پرچم ګوند کسان واک ته ورسوي، او په راتلونکو ټاکنو کې په پراخه کچه ګډون وکړي، تر څو خپل واکونه لا زیات کړي، هڅه یې داده چې د ۲۰۱۹ کال ټاکني او یا هم ۲۰۲۴ کال ټاکني وګټي او خپل د پرچم ګوند غړی یې ولسمشر شي.

۹ - د نړیوالو کمه توجه او نه لیوالتیا:

امریکا او نړیوالي ټولني ته افغانستان اوس مهال په څلورم کتار کې ځای لري، عراق، سوریه او اوکراین ورته لومړیتوبونه لري.
د ټرمپ اداري د افغانستان په اړه تګلاره روښانه کړي نه ده، ولي فکر کیږي چې په افغانستان او ډیورنډ کرښې دواړو لورو ته به د امریکا د بې پیلوټه الوتکو بریدونه زیات شي، دا ډول به په کور دننه هم د امریکا لخوا طالبان تر بمبارد لاندي راشي، او هڅه به وکړي چې طالب مشران په نښه او له منځه یې یوسي.

۱۰ - د ارګ په ګډون په کابل او ولایتونو کې پراخ فساد:

ډیری کسان نیوکه لري چې په ارګ کې د تدارکاتو کمیسون چې د هیواد په کچه د لویو پروژو قراردادونه له ودانیزو او نورو شرکتونو سره کوي، پراخ فساد پکې کیږي، او تر ټولو زیاته نیوکه د خطیب العالمي په نوم شرکت باندي کیږي چې د دولت مشر د لبناني اخشیانو دی، دا ډول په وزارتونو او ولایتونو کې د فساد کچه د پخوا په نسبت زیاته شوې، مخامخ له یو کس څخه د کار د اجراء لپاره پیسي غوښتل کیږي، له همدی امله ده چې په دي وروستیو کې په کابل کې د اروپایي ټولني سفیر ښاغلي میلبین وویل چې په افغان حکومت او په ځانګړې ډول په قضاء او څارنوالي کې د فساد له امله خلک خپلي دعوی د طالبانو محاکمو ته وړاندي کوي.
د فساد او اختلاس په برخه کې یوه بله اندیښنه داده چې افغان حکومت د افغانستان بانک کې د پولي واحد د تقویه کونکو پیسو او سرو زرو په اړه معلومات پټ ساتلي دي، ولس او سوداګر دي کار په اندیښنه کې اچولي، داسي نه چې په یاده برخه کې هم فساد شوی وي.
د مخابراتو وزارت لخوا د ټلیفوني ۱۰ سلنه محصول د غلا او نامعلوم برخلیک اړوند هم اندیښني شتون لري، هیڅوک نه پوهیږي چې دافغان ولس څخه هره ورځ په میلیونو افغانی د محصول په نوم اخیستل د کومو چاروکو جیبونو ته لویږي.

۱۱ - د لا زیاتو بهرنیو ځواکونو غوښتنه:

دولت مشر غني د ټاکنو پرمهال ژمنه کړي وه چې سوله ورته لومړیتوب لري، ارګ ته له رسیدو سره سم یې له امریکا سره امنیتي تړون لاسلیک کړ، او ویې ویل چې لومړیتوب ورته امنیت، اقتصاد او بیا په دریم قدم کې سوله لري.
د سولي لپاره د طالبانو مهمه او لومړی غوښتنه د بهرنیو پوځیانو د وتلو د مهالویش اعلان دی، ولي افغان حکومت بیا د دې پرځای چې د بهرنیو پوځیانو د وتلو د مهالویش سره توافق وکړي، د لا زیاتو او نورو بهرنیو پوځیانو راتګ هیواد ته غواړي، چې دغه مسئله په افغانستان کې جګړه ګرموي، او جګړې زیاتوي.
پورته مسایلو ته ورته په لسګونو نور داسي مسایل شته چې افغان ولس یې له ستونزو سره مخ کړی، که په افغان ولس درمند افغانان په کور دننه او کور د باندي د ستونزو د حل او سولي ته د رسیدو لپاره هڅې ونه کړي، کیدای شي موږ د سولي د شعار په اوریدو د یوې بلې جګړې د پیلامي شاهد و اوسو.
پای

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزي بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ